

Skötselplan för naturreservatet Piatis

Denna skötselplan är en bilaga till länsstyrelsens beslut 2019-11-26 om bildande av naturreservatet Piatis.

Innehållsförteckning

1. Allmänt	2
2. Reservatets syfte	2
3. Prioriterade bevarandevärden	3
4. Uppgifter om naturreservatet	3
5. Mål och åtgärder	3
5.1 Skog	3
5.1.1 Skogliga värdekärnor.....	4
5.1.2 Skogliga utvecklingsmarker och arronderingsmarker	5
5.2 Våtmarker, sjöar och vattendrag	6
5.3 Kulturmiljövärden	7
5.4 Information och anläggningar	7
5.5 Gränser	8
5.6 Tillfartsvägar	9
6. Sammanfattning av skötselåtgärder.....	9
7. Källhänvisning	10

Bilagor

- A. Översiktskarta
- B. Skötselområden, skoglig naturvärdesklassning samt information
- C. Ägarförhållanden
- D. Artlista

1. Allmänt

Denna skötselplan anger riktlinjerna och målen för skötseln av **naturreservatet Piatis**. Vid planering och utförande av skötselåtgärder ska syftet med naturreservatet och reservatsföreskrifterna vara styrande. Andra aktuella regelverk och riktlinjer ska också beaktas. Bevarandemålen för de ingående naturtyperna styr vilken slags naturvårdande skötsel som planeras. Större skötselåtgärder bör även samrådas med berörd sameby. I Bilaga B visas reservatets skötselområde.

Nästan hela naturreservatet ingår i en privat fastighet (Piatis 1:12). Sjön Stor-Piatisjaure ingår i samma fastighet. I östra delen ingår en mindre del som ägs av Sveaskog (Görjeå 4:1). Större skötselåtgärder som berör annan markägare än Naturvårdsverket ska alltid föregås av samråd med markägaren.

2. Reservatets syfte

Syftet med reservatet är att bevara områdets värdefulla naturmiljö med dess opåverkade karaktär och biologiska mångfald. Skogar, våtmarker, sjöar, vattendrag och andra ingående ekosystem ska ges förutsättningar att utvecklas naturligt. Syftet är även att motverka fragmentering av området och att de delar av reservatet som idag har lägre naturvärden ska utvecklas i riktning mot ett naturligt tillstånd. Inom ramen för ovanstående är reservatets syfte också att ge möjlighet till naturupplevelser och friluftsliv.

Syftet ska nås genom att:

- Inget skogsbruk bedrivs i området.
- Exploateringar och annan verksamhet som kan skada naturmiljön i området förhindras.
- Områdets skogliga värdekärnor lämnas för fri utveckling. Det kan dock bli aktuellt att genomföra naturvårdsbränning i vissa värdekärnor.
- Utvecklingsmarker och arronderingsmarker återställs till naturskog.
- Vid behov återställa områdets naturliga hydrologi genom att till exempel lägga igen diken, åtgärda vandringshinder eller återställa vattendrag efter flottledsrensning.
- Främmande arter som bedöms utgöra ett hot mot ekosystemen i reservatet tas bort, i de fall det är möjligt.
- Naturliga störningar som till exempel översvämningar och stormfällningar tillåts ha ett naturligt förlopp. Bränder ska dock släckas.
- Fällning av träd undviks vid alla typer av åtgärder, förutom vid avveckling av främmande trädslag.
- Alla åtgärder i reservatet planeras så att körskador och annan påverkan på markskiktet undviks.
- Besökare informeras om reservatets naturvärden.
- Eventuella anordningar för friluftslivet anläggs på ett sätt som inte medför störningar eller skada för växt- eller djurlivet.

3. Prioriterade bevarandevärden

Skälen för bildandet av reservatet samt dess prioriterade bevarandevärden är gammal brandpräglad naturskog av olika slag; dels tallskog på sandig hedmark med en ovanligt rik marksvampflora, dels gran- och barrblandskog med stort inslag av lövträd och örtrik vegetation. Skogarna inom området hyser stor biologisk mångfald. Skogsavverkning, muddring eller annan exploatering skulle innebära att områdets naturvärden förstörs.

4. Uppgifter om naturreservatet

Naturreservatets namn:	Piatis
Kommun:	Jokkmokk
Lägesbeskrivning:	13 km OSO om centrala Jokkmokk
Area:	ca 234 ha
Berörda fastigheter:	Piatis 1:12, privat markägare Görjeå 4:1, Sveaskog
Samebyar:	Jåhkågaska tjiellde, Sirges, Tuorpon, Udtja
Förvaltare:	Länsstyrelsen

5. Mål och åtgärder

5.1 Skog

Skogarna i reservatet utgörs till övervägande del av naturskogsmiljöer i olika successionsstadier efter brand. I reservatet ingår även vissa områden som är påverkade av modernt skogsbruk. Det är i första hand i dessa bestånd som aktiv naturvårdsskötsel kan komma att bli aktuellt.

Länsstyrelsens inställning är att naturvårdsbränning, liksom spontant uppkommen brand i skogsmark generellt sett är mycket värdefullt ur naturvårdssynpunkt. På flera håll i den norra delen av reservatet finns mer triviala talldominerade bestånd där naturvårdsbränning kan vara en lämplig skötselmetod.

Skogens karaktär och naturvärden är delvis resultatet av tidigare bränder, men med tanke på den på många håll i reservatet stora mängden död ved är det viktigt att kontrollera var i området det brinner. Spontant uppkomna bränder ska därför släckas inom området. Vid släckningsarbete ska så skonsamma metoder som möjligt användas och naturliga begränsningslinjer så som vägar, vattendrag och rågångar nyttjas i första hand. Fysiska ingrepp som fällning av träd eller anläggande av mineralgator ska undvikas.

Datum
2019-11-26

Diarienummer
511-13081-2017

NVR ID
2047738

Målsättningen inom alla skyddade områden är att främmande arter (t ex contortatall) inte ska finnas. Idag finns inga uppgifter om att contortatall skulle ha etablerats inom reservatet. Om contortatall eller andra främmande arter upptäcks inom naturreservatet ska detta rapporteras och åtgärdas.

5.1.1 Skogliga värdekärnor

De skogliga värdekärnorna har i stort fått utvecklats fritt sedan dimensionsavverkningen i början av förra seklet (Bilaga B). Olikåldriga och skiktade tallskogsbestånd dominerar i den norra delen (Foto 1) och barrblandbestånd med stort inslag av lövträd är typiskt för de flesta bestånd i söder. I vissa delar av skogen finns en rik förekomst av död ved. Fortsatt fri utveckling med intern dynamik bedöms vara den bästa skötselåtgärden för att bevara naturvärdena i områdets värdekärnor. Det kan dock bli aktuellt med naturvårdsbränning i vissa värdekärnor som hyser lägre naturvärden.

Foto 1. Hänglavsrik tallskog med gott om överståndare i nordöstra delen av reservatet. Dessa skogar lämnas till fri utveckling. Foto: Länsstyrelsen Norrbotten

I naturreservatets centrala delar i norr (skötselområde A i Bilaga B) finns värdekärnor som i högre grad än andra delar av reservatet är påverkade av skogsbruk, främst talldominerade bestånd som är mer enskiktade och glesa (Foto 2). I partier täcks marken av lingonris och kråkbär, och tillgången på död ved är ofta låg i dessa bestånd och naturvärdena är främst kopplade till markfloran. Med tanke på de lägre naturvärdena i trädskiktet i dessa partier är det lämpligt att undersöka om det skulle gå att genomföra

Datum
2019-11-26

Diarienummer
511-13081-2017

NVR ID
2047738

en naturvårdsbränning i denna del av reservatet. Ringbarkning eller katning kan vara ett alternativ i dessa områden om bränning inte anses lämpligt.

Foto 2. Norr om sjön finns hedar med kontinuitetsskogsområden som hyser en värdefull marksvampflora. Vissa delar är mer påverkade och i dessa delar kan naturvårdsbränning bli aktuellt. Foto: Länsstyrelsen Norrbotten

Bevarandemål

- Arealen värdekärna får inte minska; målet är att arealen värdekärna ska öka i takt med att utvecklingsmarker uppnår statusen värdekärna.
- Naturvärden ska bevaras och växt- och djurlivet ska tillåtas utvecklas fritt. Förändringar i naturtillståndet ska endast ske genom naturlig succession och naturliga processer.
- Främmande arter som t ex contortatall ska inte förekomma.

Skötselåtgärder

- En bränningsplan för naturreservatet tas fram.
- Främmande trädslag som upptäcks inom reservatets värdekärnor avvecklas.

5.1.2 Skogliga utvecklingsmarker och arronderingsmarker

I reservatet finns även en del skogsbestånd som idag inte har lika höga naturvärden och därför klassas som utvecklingsmarker. Främst handlar det om bestånd som påverkats av

mer sentida uttag i form av gallring och plockhuggning. Det långsiktiga målet är att naturvärdena i utvecklingsmarkerna ska öka så att de så småningom övergår i värdekärna.

Det finns två utvecklingsmarker och två arronderingsmarker i reservatet, samtliga söder om sjön. Den ena utvecklingsmarken ligger i mitten av den södra delen och består av talldominerad skog som är mer enskiktad och gles. Den andra utvecklingsmarken omger bäcken längs den sydöstra gränsen av reservatet och består av lövrik produktiv ungskog. Arronderingsmarkerna i väster utgörs dels av en ungskog där det nu står tät tallskog med visst lövuppslag, samt en mindre friliggande ungskogsfläck alldeles mot reservatsgränsen. Ingen contortatall har konstaterats i de besökta delarna. Fri utveckling bedöms tills vidare vara det mest ändamålsenliga för att öka naturvärdena i reservatets utvecklings- och arronderingsmarker.

Bevarandemål

- Naturvärdena ska öka och ungskogen ska utvecklas i riktning mot skiktad naturskog.
- Där förutsättningar finns ska skogen ha en stor andel lövträd.
- Främmande arter som t ex contortatall ska inte förekomma.

Skötselåtgärder

- Avveckling av främmande arter vid behov.

5.2 Våtmarker, sjöar och vattendrag

En del av det större myrområdet Kåtamyran som har högsta naturvärdesklass i VMI (Våtmarksinventeringen) ingår i naturreservatets nordöstra del. Även i den sydvästra delen ingår ett mindre myrområde. En stor del av sjön Stor-Piatisjaure är belägen i reservatets mitt. Hela reservatsområdet ingår i Fiskeriverkets värdefulla vatten Linabäcken på grund av flodpärlmussla. Inget vatten inom reservatsgränsen har inventerats med avseende på flodpärlmussla men kända förekomster finns i angränsande vattendrag.

Länsstyrelsen har inte genomfört någon riktad naturvärdesinventering av reservatets våtmarker, sjöar eller vattendrag. Det går därför inte att utesluta att de kan vara påverkade av någon form av markavvattning, dämning eller annat som kan ha en negativ effekt på naturvärdena. Om senare inventeringar visar på någon yttre påverkan som skulle kunna åtgärdas genom aktiv skötsel kan nedanstående mål och åtgärder komma att anpassas i enlighet med detta.

Bevarandemål

- Naturlig hydrologi ska bevaras och växt- och djurlivet skall tillåtas utvecklas fritt. Förändringar i naturtillståndet ska i första hand ske genom naturlig succession och naturliga processer.
- Främmande arter ska inte förekomma.

Skötselåtgärder

- Inga aktiva skötselåtgärder, med undantag för avveckling av främmande arter som upptäcks inom reservatets värdekärnor.

5.3 Kulturmiljövärden

I reservatet finns ett flertal fornlämningar, bland annat flera härdar och ett fångstgropsystem i den nordvästra delen (Bilaga B). I denna del finns även en gammal fångstanordning kallad rävklyka. Väster om sjön finns en grindstolpe till en rengärda. Det är viktigt att fornlämningarna bevaras och att särskild hänsyn tas till fornlämningsmiljöerna så att dessa inte skadas vid skötselinsatser. Røjning samt avverkning av enstaka träd kan bli aktuellt om det krävs för att undvika skador på lämningarna eller för att tydliggöra lämningarna i samband med informationsinsatser. För att undvika skador på kulturmiljövärden ska samråd ske med länsstyrelsens antikvarier inför en eventuell naturvårdsbränning samt vid dragning av nya stigar och leder.

5.4 Information och anläggningar

Piatis är ett förhållandevis okänt utflyktsmål. Området nyttjas så vitt länsstyrelsen känner till framförallt för jakt och fiske, och i mer begränsad omfattning för utflykter. Genom att området nu ges naturreservatsstatus kommer områdets höga natur- och friluftslivsvärden bli mer kända, vilket kan innebära ett förändrat besöksstryck.

I reservatet finns sedan tidigare en enkel eldstad vid sjön som ska ses över och vid behov rustas upp, i övrigt saknas stigar och andra anordningar för rörligt friluftsliv. Länsstyrelsen har inte genomfört någon fullständig inventering av anordningar och anläggningar, som t ex älgstorn, och det kan finnas sådana som länsstyrelsen inte känner till inom reservatet. Jaktlaget i området har däremot uppgett att det inom reservatet finns en båt och brygga som tillhör dem. Länsstyrelsen bedömer att det inte behövs några stigar och andra anordningar i dagsläget. Behovet av anläggningar och stigar behöver kontinuerligt utvärderas. Utgångspunkten för detta är att reservatet ska nyttjas för rörligt friluftsliv utifrån sina naturgivna förutsättningar. Om behov uppkommer och det bedöms vara förenligt med reservatets syften kan nya anläggningar för att kanalisera eller främja friluftslivet iordningsställas.

Reservatet saknar iordningsställd parkeringsplats, men det finns tillräckligt med parkeringsmöjligheter för personbilar i befintliga breddningar av skogsbilvägen.

Digital information om naturreservatet finns på länsstyrelsens hemsida. Den platsbundna informationen utgörs av skyltar med information om reservatet och vilka regler som gäller. Förslag till placering av informationsskylt är markerat i Bilaga B.

Skötsel mål

- Information på länsstyrelsens hemsida ska underlätta för besökare att hitta till reservatet.
- Besökaren ska göras medveten om naturreservatets natur- och kulturmiljövärden och vad man bör tänka på vid besöket. Platsbunden information bör finnas på plats inom ett år från det att beslutet vunnit laga kraft.
- Vägvisning och skyltning ska vara ändamålsenlig, tydlig och aktuell samt i gott skick.
- Vid naturvårdande skötselåtgärder ska allmänheten på ett lättillgängligt sätt kunna få information om bakgrund, orsak och mål med åtgärden.
- Markslitage från besökare får inte bli så stort att det påverkar områdets natur- eller upplevelsevärden negativt.

Skötselåtgärder

- En informationsskylt ska tas fram och monteras upp i anslutning till reservatet, förslagsvis vid den plats som anges i Bilaga B. Skylten ska utformas enligt gällande standard.
- Information om reservatet läggs ut på länsstyrelsens hemsida snarast efter att beslutet vunnit laga kraft.
- Vid naturvårdande skötselåtgärder sätts skyltar med information om åtgärden upp i anslutning till aktuellt skötselområde.
- Löpande kontroller av att skyltar inom och i anslutning till reservatet är aktuella, läsbara samt att skyltställen är i gott skick.
- Vid behov ska sly röjas bort runt skyltarna.
- Anläggningsgraden ska med jämna mellanrum utvärderas och anpassas till de behov som finns.
- Kontroll av eldplatsen och vid behov rusta upp eller byta ut den.

5.5 Gränser

Naturreservatets gränser ska markeras enligt Naturvårdsverkets anvisningar snarast efter att naturreservatet har beslutats.

Skötsel mål

- Reservatets gränser ska vara tydligt markerade enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

Skötselåtgärder

- Kontroll av gränsmarkeringarna och rågångar ska göras löpande.
- Vid behov åtgärdas otydliga markeringar och rågångar.

5.6 Tillfartsvägar

Lämpligaste tillfartsvägen till reservatet från allmän väg är norrifrån från väg 97 i närheten av Mattisudden, ca 7 kilometer öster om Jokkmokk (Bilaga A). Enligt uppgift är de första 500 m från allmän väg i dåligt skick på grund av erosion. Vid beslutstillfället fanns inget avtal som reglerar länsstyrelsens och allmänhetens nyttjande av vägen.

Skötsel mål

- Länsstyrelsen ska ha kännedom om vägens skick för att kunna anpassa information och eventuellt vidta åtgärder.

Skötselåtgärder

- Vägens status kontrolleras vid övrig tillsyn av reservatet. Eventuella förändringar av vägens status rapporteras till webbansvarig.

6. Sammanfattning av skötselåtgärder

Avsnitt	Vad	När
	Översyn och eventuell revidering av skötselplan	Senast 2029
5.1	Skog	
	Borttagande av främmande arter	Vid behov
	Bränningsplan tas fram för området	Vid behov
	Undersök förutsättningarna att göra åtgärder för att gynna lövinslaget i ungskogarna	Snarast efter att beslutet vunnit laga kraft
5.4	Information och anläggningar	
	En informationsskylt tas fram och monteras upp vid den plats som anges i Bilaga B	Snarast efter att beslutet vunnit laga kraft
	Eldplatsen vid sjön ses över och rustas upp/byts ut vid behov	Snarast efter att beslutet vunnit laga kraft
	Information om reservatet läggs ut på länsstyrelsens hemsida	Snarast efter att beslutet vunnit laga kraft
	Kontroller av att skyltar inom och i anslutning till reservatet är aktuella, läsbara samt att skyltställena är i gott skick	Löpande
	Röjning av sly runt skyltar	Vid behov
	Anläggningsgraden ska med jämna mellanrum utvärderas och anpassas till de behov som finns	Löpande

Länssstyrelsen
Norrbotten

SKÖTSELPLAN

Datum
2019-11-26

Bilaga 5

Diarienummer
511-13081-2017

10(10)

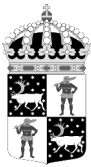
NVR ID
2047738

5.5	Gränser	
	Kontroll av gränsmarkeringarna och rågångar	Löpande
	Åtgärda otydliga rågångar och markeringar	Vid behov
5.6	Tillfartsvägar	
	Vägens status kontrolleras	Vid övrig tillsyn av reservatet

7. Källhänvisning

Länssstyrelsen 2003, 2006, 2008, 2011

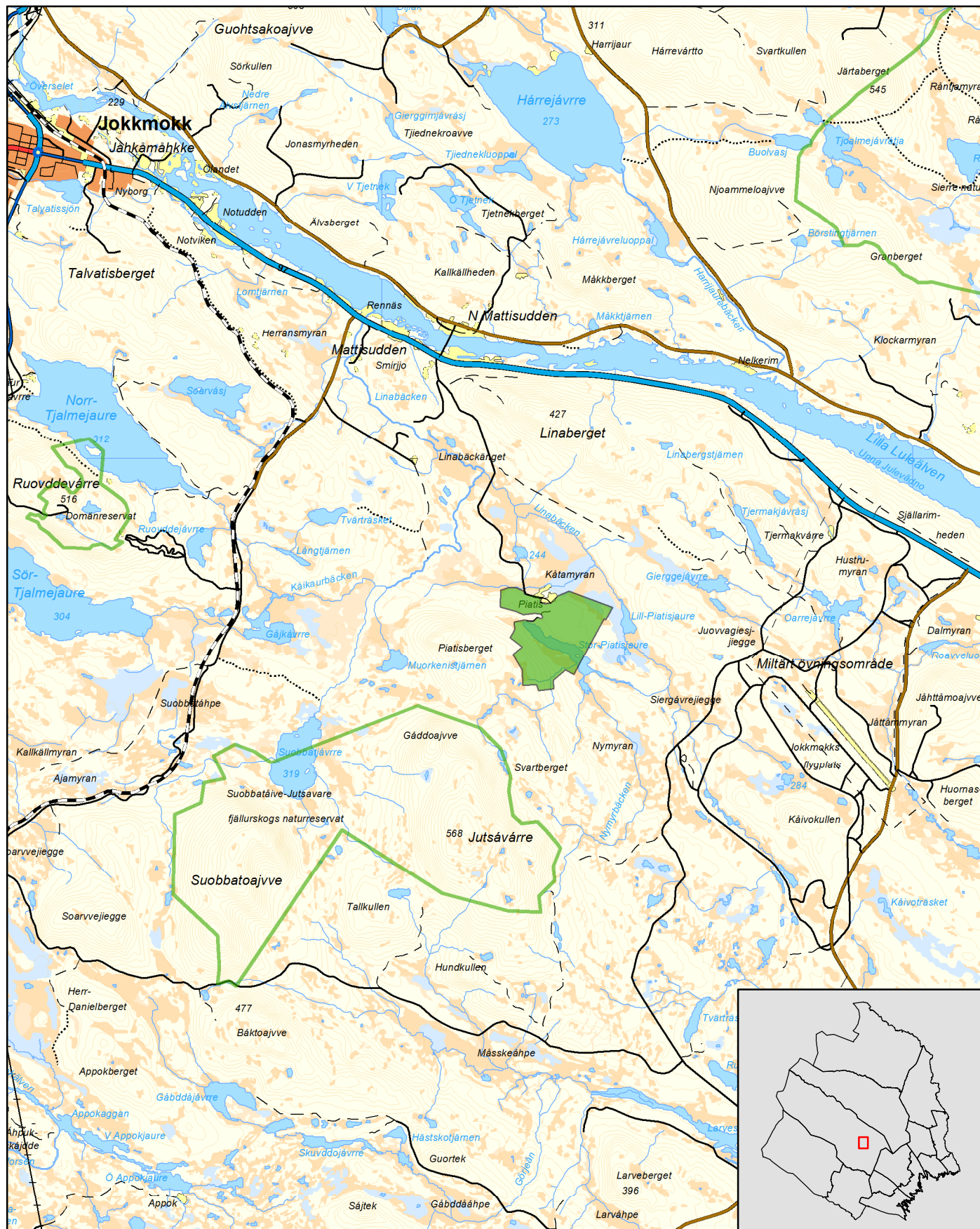
Data från fältinventeringar

Naturreservatet Piatis

Jokkmokks kommun

Skala 1:100 000

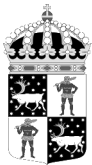
Länsstyrelsen
Norrbotten

© Länsstyrelsen Norrbotten och © Lantmäteriet

- Gräns för naturreservatet
- Övriga naturreservat

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Kilometer

Länsstyrelsen
Norrbotten

511-13081-2017

NVR ID 2047738

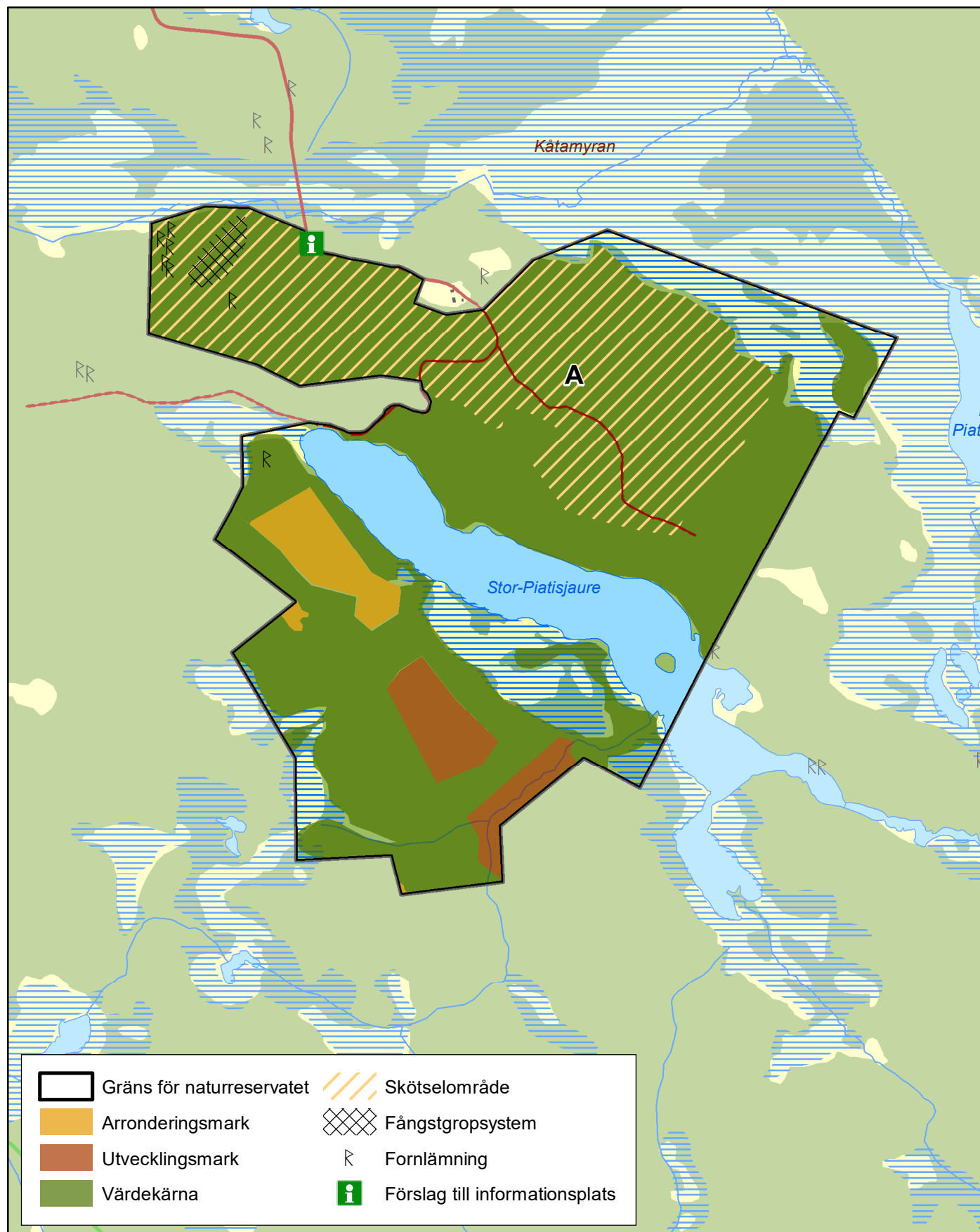
Bilaga B

Naturreseptatet Piatis

Skötselområde, skoglig naturvärdesklassning samt information

Area ca 234 ha

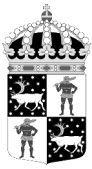
Skala 1:15 000

© Länsstyrelsen Norrbotten och © Lantmäteriet

0 250 500 750 1 000 1 250 Meter

Länsstyrelsen
Norrbotten

511-13081-2017

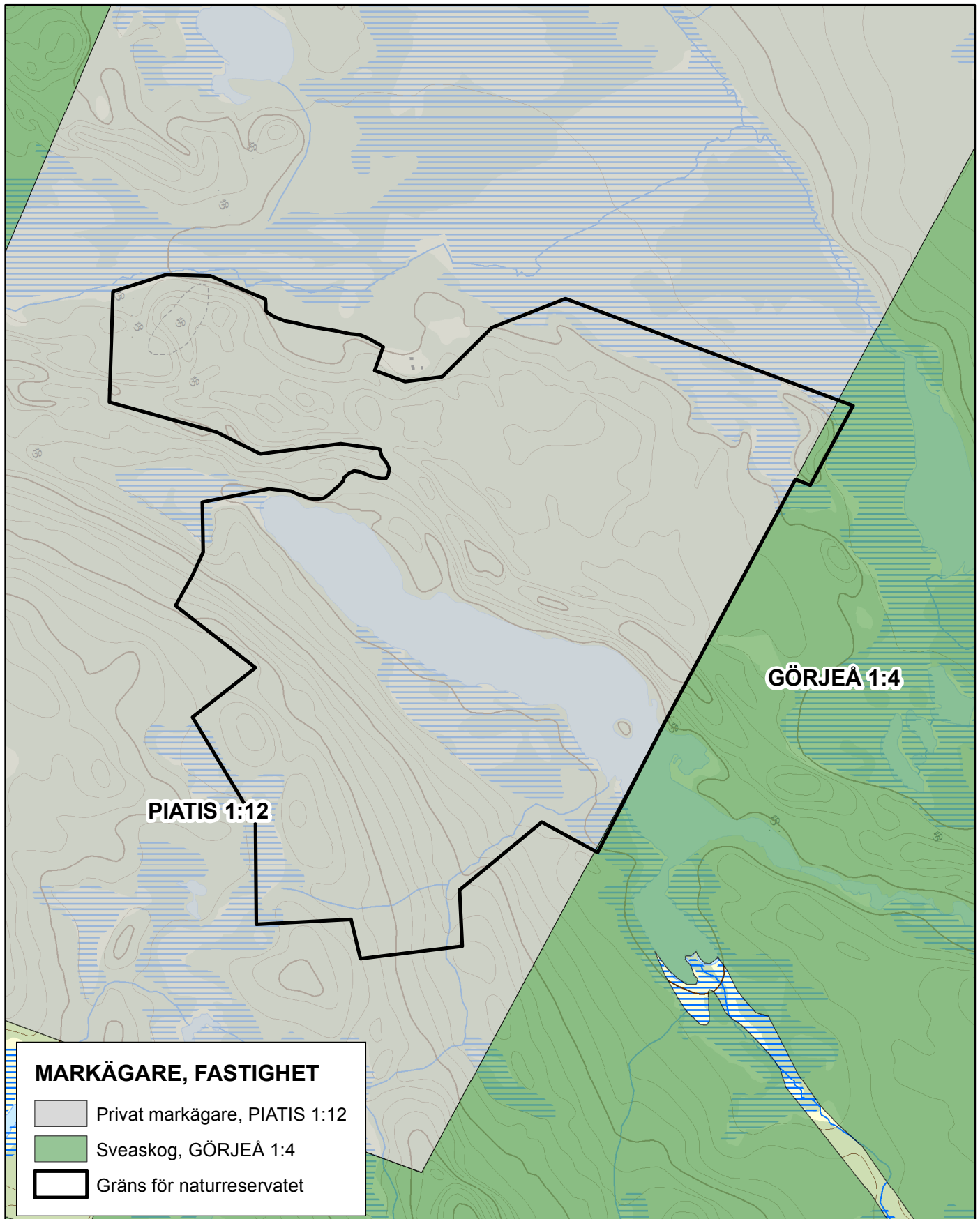
NVR ID 2047738

Bilaga C

Naturreservatet Piatis

Ägarförhållanden

Skala 1:15 000

© Länsstyrelsen Norrbotten och © Lantmäteriet

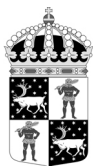
0 250 500 750 1 000 1 250 Meter

Rödlistade arter samt nyckelarter

Svampar

	Svenskt namn	Latinskt namn	Hotkategori
1.		<i>Antrodiella pallasii</i>	VU
2.	Blå taggsvamp	<i>Hydnellum caeruleum</i>	NT
3.	Doftticka	<i>Haploporus odor</i>	VU
4.	Dropptaggsvamp	<i>Hydnellum ferrugineum</i>	LC
5.	Fläckporing	<i>Antrodia albobrunnea</i>	VU
6.	Gammelgransskål	<i>Pseudographis pinicola</i>	NT
7.	Goliatmusseron	<i>Tricholoma matsutake</i>	VU
8.	Granticka	<i>Phellinus chrysoloma</i>	NT
9.	Gräddticka	<i>Perenniporia subacida</i>	VU
10.	Gränsticka	<i>Phellinus nigrolimitatus</i>	NT
11.	Gullgröppa	<i>Pseudomerulius aureus</i>	LC
12.	Harticka	<i>Onnia leporina</i>	NT
13.	Jättemusseron	<i>Tricholoma colossus</i>	VU
14.	Lakritsmusseron	<i>Tricholoma apium</i>	VU
15.	Lammticka	<i>Albatrellus subrubescens</i>	VU
16.	Lappticka	<i>Amylocystis lapponica</i>	VU
17.	Mjölsvärting	<i>Lyophyllum semitale</i>	NT
18.	Motaggsvamp	<i>Sarcodon squamosus</i>	NT
19.	Nordtagging	<i>Odonticum romellii</i>	NT
20.	Orange taggsvamp	<i>Hydnellum aurantiacum</i>	NT
21.		<i>Ramaria eosanguinea</i>	NA
22.		<i>Ramaria neoformosa</i>	NA
23.	Rosenticka	<i>Fomitopsis rosea</i>	NT
24.	Rotfingersvamp	<i>Ramaria boreimaxima</i>	VU
25.	Skarp dropptaggsvamp	<i>Hydnellum peckii</i>	LC
26.	Skrovlig taggsvamp	<i>Sarcodon scabrosus</i>	NT
27.	Smalfotad taggsvamp	<i>Hydnellum gracilipes</i>	VU
28.	Smultronkantarell	<i>Hygrophoropsis olida</i>	VU
29.	Spadskinn	<i>Stereopsis vitellina</i>	VU
30.	Stjärntagging	<i>Asterodon ferruginosus</i>	NT

Länsstyrelsen
Norrbotten

31.	Svart taggsvamp	<i>Phellodon niger</i>	NT
32.	Svartvit taggsvamp	<i>Phellodon connatus</i>	NT
33.	Tajgaskinn	<i>Laurilia sulcata</i>	VU
34.	Tajgataggsvamp	<i>Phellodon secretus</i>	VU
35.	Tallgråticka	<i>Boletopsis grisea</i>	VU
36.	Tallrisk	<i>Lactarius musteus</i>	NT
37.	Tallstockstikka	<i>Osmoporus protractus</i>	VU
38.	Talltaggsvamp	<i>Bankera fuligineoalba</i>	NT
39.	Tallticka	<i>Phellinus pini</i>	NT
40.	Torrmusseron	<i>Tricholoma sudum</i>	VU
41.	Ullticka	<i>Phellinus ferrogineofuscus</i>	NT
42.	Urskogstikka	<i>Antrodia primaeva</i>	EN
43.	Vaddporing	<i>Anomoporia kamtschatica</i>	NT
44.	Violmussling	<i>Trichaptum laricinum</i>	NT
45.	Vitplätt	<i>Chaetodermella luna</i>	NT

Hotkategorier enligt Artdatabankens rödlista 2015. EN=Starkt hotad, VU=Sårbar, NT=Nära hotad, LC=Livskraftig, NA=Ej tillämplig

Lavar och mossor

	Svenskt namn	Latinskt namn	Hotkategori
46.	Brunpudrad nållav	<i>Chaenotheca gracillima</i>	NT
47.	Blanksvart spiklav	<i>Calicium denigratum</i>	NT
48.	Dvärgbägarlav	<i>Cladonia parasitica</i>	NT
49.	Knottrig blåslav	<i>Hypogymnia bitteri</i>	NT
50.	Kortskaftad ärgspik	<i>Microcalicium ahlneri</i>	NT
51.	Lunglav	<i>Lobaria pulmonaria</i>	NT
52.	Nordlig nållav	<i>Chaenotheca laevigata</i>	NT
53.	Skrovellav	<i>Lobaria scrobiculata</i>	NT

Hotkategorier enligt Artdatabankens rödlista 2015. NT=Nära hotad

Fåglar

	Svenskt namn	Latinskt namn	Hotkategori
54.	Lavskrika	<i>Perisoreus infaustus</i>	LC
55.	Tjäder	<i>Tetrao urogallus</i>	LC
56.	Tretåig hackspett	<i>Picoides tridactylus</i>	NT
57.	Videsparv	<i>Emberiza rustica</i>	VU

Hotkategorier enligt Artdatabankens rödlista 2015. VU=Sårbar, NT=Nära hotad, LC=Livskraftig

Länssstyrelsen
Norrbotten

ARTLISTA

Datum
2019-11-26

Bilaga D

3 (3)

Diarienummer
511-13081-2017

NVR ID
2047738

Insekter

	Svenskt namn	Latinskt namn	Hotkategori
58.		<i>Dolichocis laricinus</i>	NT
59.	Reliktbock	<i>Nothorhina muricata</i>	NT

Hotkategorier enligt Artdatabankens rödlista 2015. NT=Nära hotad